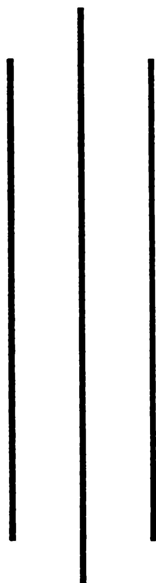
वज्राचार्यपिनि कर्मान्तर चर्या धलः

च्वम्हः
बद्रीरत्न वज्राचार्य
मन्त्रसिद्धि महाविहार
छें महाबौद्ध, यें

वज्राचार्यपिनि कर्मान्तर चर्या
धलः

च्वम्हः
बद्रीरत्न वज्राचार्य
मन्त्रसिद्धि महाविहार
छें महाबौद्ध, यें

प्रकाशक : बद्रीरत्न वज्राचार्य
सपरिवार

पिथना दिं : दे आचार्य गुठी
ने.सं. ११३६ चैत्र अष्टमी, बिहीवार
(२०७२, चैत्र १८ गते)

निकोगु संस्करण : ५०० सफू

थ्व सफू दुर्लभ जुया लिपायापिं वज्राचार्यपिन्त मदै धका निकोगु संस्करण पिकया निःशुल्कं वज्राचार्यपिन्त प्रदान यानागु जुल ।

थाकू : पल्पसा प्रिन्टर्स
सवल गल्ली, भोंसिको यें
फोन : ४२४९७५६

जिगु छत्वा:चा खँ

नेपा:या बौद्धधर्मया वज्राचार्यपिसं सयेका सिइका तयेमा:गु अन्तरक्रिया ख: थ्व । थ्व क्रियात क्रियासंग्रह, क्रियासमुच्चय, कालचक्रतन्त्र, वज्रावलि आदि वज्राचार्यपिसं सयेका सिइका तयेमा:गु धका: धयात:गु आपालं दु । व मध्यय् छगू भाग जक च्वयागु जुल । व नं धल: जक ख: । थ्व क्रिया सयेकेगु थी थी क्रियात ला दहे दनि ।

गथेकि - रंगं च्वयेगु, वया छ्धा: सफू । हानं धातुया छ्धा: सफू । भूमि शोधनया छ्धा: सफू । थुकथं छथी छथीया छ्धा: छ्धा: सफू ला दहे दनि ।

थ्व नं गुलिसिनं मा: धाइ । गुलिसिनं म्वा: धाइ । गुलिस्यां य: गुलिसियां मय: । थथे य: मय:, ज्यू मज्यू दहे दइ । वया खँ छु मदु । सयेका तयेमा:, थथे धका: जक न्ह्यब्वयागु ख: । नेपालया बौद्ध धर्मय् च्वंगु छुं छगू भाग जक ख: थ्व ।

वज्राचार्य संरक्षण गुठीं स्वया:, बिचा: याना: ज्यूसा जक पिकायेत धयागु ख: । थुकिइ वज्राचार्य संरक्षण गुठीं ज्यू-मज्यू स्वया: पिथनेगु ग्वसा: ग्व:गु जुल ।

थुगु पुस्तिका संशोधन या:म्ह फणीन्द्ररत्न वज्राचार्य, माक्व ग्वाहालि या:म्ह अष्टमुनि वज्राचार्य, ठीक जू मजू स्व:म्ह वज्राचार्य संरक्षण गुठीया अध्यक्ष बुद्धरत्न वज्राचार्य संपूर्णसितं धन्यवाद ।

थुगु पुण्यं सकल जगत् सत्त्वप्राणि उद्धार जुयेमाल । शुभम् ।

११२४ कछलागा: १३, शनिवा: ।

बद्रीरत्न वज्राचार्य
मन्त्रसिद्धि महाविहार ।

छुं खँ

"श्री शाक्यसिंह तथागतस्य बुद्ध क्षेत्रे.......आर्यावर्त पुण्यभूमौ नेपालदेशे........... उपछन्दोह पीठे श्री हेरुक बिरुपाक्ष खगाननाधिवासिते अनेक देवालय स्थाने श्री स्वयम्भू चैत्य धर्मधातु वागीश्वर सन्निधाने" धकाः वज्राचार्यपिसं गुरुमण्डलया संकल्प वाक्यय् ब्वनावयाच्वंगु दु ।

श्री शाक्यसिंह तथागतया बुद्धक्षेत्रय्, आर्यावर्तया पुण्यभूमि नांगु नेपालदेशय्, उपछन्दोह धयागु पीठय् श्री हेरुक, नैरात्मादेवी व अनेक देवदेवीपिसं वास यानाच्वंगु स्थानय्, श्री स्वयम्भू धर्मधातु वागीश्वरया लागाय् वज्रयान बुद्धधर्मयात संरक्षण व संबर्द्धन यानावयाच्वंपिं वज्राचार्यपिं खः । ध्वहे वज्राचार्यपिंसं थःपिनि जजमानपिन्त धर्मकर्मया खँ कनाः भिंगु लँपुइ छ्वयेगु यानाच्वंगु खः । थन नेपाल मण्डलय् जुजु जयस्थिति मल्लं विहार विहारय् च्वंपिं भिक्षु भिक्षुणीपिन्त जवरजस्ति गृहस्थी यानाब्युसेंलि धर्मोपदेश आदि भिक्षु भिक्षुणीपिसं यानावयाच्वंगु ज्या नं वज्राचार्यपिंसं हे यानाः बुद्धधर्मया रक्षा यानाच्वंगु खः ।

वज्राचार्यपिनि न्हापां न्यादँ दयेवं श्री वागीश्वर महामञ्जुश्रीयात किसली छानाः गुरुया पाखें नमो वागीश्वर, नमः सिद्धि धकाः स्वर व्यञ्जन अक्षरारम्भ

याइ । माआखः बाआखःनिसें चिनाआखः पर्यन्त म्हसिल धायेवं न्हापां गुरुमण्डल पूजाविधान ब्वंकइ । अले क्रमशः समाधिविधि, पिण्डविधान, यज्ञविधान, मङ्गलास्तव, दानगाथा, धारणी आदि ब्वंकेगु याइ ।

चूडाकर्म सिधयेवं जजमानपिंथाय् पूजा याःवनेत सक्षम जुइ । थ्वहे क्रमय् प्रचलित पूजा-आजाया निम्तिं अनिवार्य जुयाच्वंगु चर्यागीत, पञ्चताल नं स्यनेगु याइ । माल धाःसा चर्यानृत्य नं स्यनी ।

न्हापा आः थें श्री ५ या सरकारपाखें स्वीकृत प्राथमिक, माध्यमिक शिक्षा प्रणालीकथं अनिवार्य रूपं मचातसें ब्वनेमाःगु मदुबलय् वज्राचार्यपिंसं प्राप्त याइगु शिक्षा थुजाःगु हे पाठ पुजाया विधिविधान जुल । देवनागरी लिपि अप्वः कथं चलनचल्ती मवःतले वज्राचार्यपिंसं प्रचलित नेपाल लिपिं हे च्वयेगु ब्वनेगु यानावःगु खः । थँबहिलिइ भगवान् बहालय् व केशचन्द्रया इतुंबहालय् प्रज्ञापारमिताग्रन्थ पाठ याःवनेमाःपिं वज्राचार्यपिसं रञ्जनालिपि नं सयेका तयेमाःगु जुल । वज्रयानया व्याक्क धयाथें ग्रन्थत प्रचलित नेपाल लिपिं च्वयातःगु खः व प्रज्ञापारमिता आदि ग्रन्थत नीलपत्रय् रञ्जनालिपिं सुवर्णाक्षरं च्वयातःगु खः ।

छेंय् छेंय् च्वंगु आपालं ग्रन्थत वज्राचार्यपिसं हे च्वयातःगु खः । मेमेपिन्त माःसां नं वज्राचार्यपिसं हे मःभ्वं

दयेका: सफूत च्वयाबिइगु खः । श्री ५ या सरकारया राष्ट्रिय अभिलेखालय, केशर पुस्तकालय, राष्ट्रिय पुस्तकालय व आशा सफू कुथि आदिस च्वंगु तन्त्रमन्त्र, पुराण, अवदान, भाषा, बाखं, ज्योतिष, वैद्यक आदि संस्कृत व नेपालभाषाया ल्हा:तं च्वयात:गु ग्रन्थया लिपिकारपिं वज्रचार्यपिं हे जुयाच्वन । थुलि जक मखु भारत, बेलायत, फ्रान्स, जर्मनी, अमेरिका आदि देशया तत:धंगु पुस्तकालयय् च्वंगु नेपालं यंकात:गु ग्रन्थतय्गु लिपिकारत नं वज्राचार्यपिं हे जुयाच्वंगु दु । थुपिं मध्यय् आपा: थें याना: सफू ल्ह्ययेगु ज्या जक याइपि ख:सा गुलिं गुलिं थ:हे पण्डित जुया: मौलिक ग्रन्थ च्वया: व नेपालभाषां भाषान्तर याना: च्वइपिं वज्राचार्यपिं नं दु ।

लीलावज्र, वाक्वज्र, सुरतवज्र व जामन: गुभाजु (मञ्जुवज्र)पिं अन्तरराष्ट्रिय प्रख्यातपिं वज्राचार्यपिं ख: । मेपिं थुलि प्रख्यात मजूसा नं थी थी ग्रन्थ रचना याना वंपिं वजचार्यपि आपालं दु । थुपिं वज्राचार्यपिनिगु विषयय् पं. बद्रीरत्न वज्राचार्य **<u>"प्रसिद्ध वज्राचार्यपिनिगु संक्षिप्त परिचय (११०९)"</u>** नामं सफू पिकयाबिज्या:गु दु गुगु प्रचलित लिपिं प्रकाशित जूगु न्हापांगु सफू ख: । थ्वयां लिपायापिं नांजा:पिं वज्राचार्यपिं पं. निष्ठानन्द, पं. जीवरत्न, पं. नीलवज्र, पं. बद्रीरत्न, पं. रत्नकाजी, पं. कमलानन्द व डा. नरेशमानपिं ख: ।

सफू च्वयाबिज्या:गु खनेमदुसां नं विद्वता, कर्मकाण्ड, चर्यागीत नृत्य आदिइ च्वन्ह्या:पिं पं. सिद्धिहर्ष, धर्महर्ष, गुह्यहर्ष (सानुकाजी), सप्तमुनी, वैद्य चिनियारत्न, तेजरत्न (लाखे गुरुजु), सत्वतारावज्र, कर्णहर्ष व अष्टरत्न (जुजुकाजी) पिं थन न्ह्यथनेवहपिं वज्राचार्यपिं ख: ।

वि.सं. १९९० सालया त:भुखाय् न्ह्योतक वज्राचार्यपिनि पेशा पाठपूजाय् हे जक सीमित जुयाच्वंगुलिं थुबलय् वज्राचार्यपिसं थ:पिसं सीके सयेकेमा:गु सकतां क्रियाकर्म विधान पद्धति सयेका सीका वयाच्वंगु ख: । त:भुखां लिपा नेपालय् छगूया ल्यू मेगु तत:धंगु राजनैतिक परिवर्तन वल । वि.सं. १९९७, २००७, २०१७, २०४६ सालय् राजनैतिक परिवर्तनं मेमेगु क्षेत्रय् थें हे शिक्षा व वज्राचार्यपिनिगु पेशाय् त:धंगु ह्यूपा: वल । गुकिया परिणाम स्वरूप वज्राचार्यया मचातसें थ:गु कुलायनीनिसें ब्वनास्यना वयाच्वंगु क्रिया पद्धति ब्वनेगु स्यनेगु बाध्यतावश तोताह:गु खनेदत ।

थथे जुया: छम्ह वज्राचार्य, वज्राचार्य नांयात ल्वयेक छु छु ब्वनेमा:, छु छु स्यनेमा:, सीकेमा: धयागु मसियावन । थुकिं याना: बद्री गुरुजु थें स:स्यूपिं विद्वान उपाध्यायपिनि नुगलय् तिक्क मिनीगु ला जुहे जुल । उकिं वसपोल पूजाक्रिया विधान पद्धतिसम्बन्धि त:गूमछि सफू सम्पादन याना: पिकयाबिज्यात । महेन्द्र संस्कृत विश्वविद्यालयय् कर्मकाण्ड

व बौद्ध दर्शन ब्वंकेगु यानाबिज्यात। थ्वहे झ्वलय् वसपोलं क्रियासंग्रह, शिक्षा समुच्चय व मेमेगु नं विधिविधान अध्ययन मनन याना: वज्राचार्यपिसं सीके सयेकेमा:गु ज्ञानया सारसंक्षेप रूपं "वज्राचार्यपिनि कर्मान्तर चर्या धल:" नामक ग्रन्थ रचना यानाविज्यात।

थुगु सफुतिं वज्राचार्यपिसं सयेके सीकेमा:गु खँ सयेके सीका कायेत आपालं ग्वाहालि दइ व थुकिं थथे सयेके सीकेत प्रोत्साहन नं याइ धयागु आशा दु।

हनेबहम्ह: बद्रीरत्न वज्राचार्य थ्व सफू जक च्वयाबिज्या:गु मखु, थुगु सफुलिइ उल्लेख जुयाच्वंगु क्रिया पद्धति स्यना-कनाबिज्यायेत वसपोल सदा तत्पर जुयाबिज्याना च्वंगु दु।

थुजोगु ज्ञानवर्द्धक व प्रेरणादायक सफू च्वयाबिज्या:गु निम्तिं वसपोल प्रति दुनुगलंनिसें साधुवाद ब्यछानागु जुल, शुभम्।

झ्वाबहा:, यें।

११२४ कछलागा: -फणीन्द्ररत्न वज्राचार्य

(न्हांपागु संस्करणया छुं खँ)

दृष्टिगत

वज्राचार्य संरक्षण गुठीया संस्थापक एवं संरक्षक श्रद्धेय गुरुवर पं. श्री बद्रीरत्न वज्राचार्यजुं थः शिष्यपिन्त ज्ञान बृद्धि व संवर्द्धन जुइकेया अभिलाषां पिज्वयेका बिज्याःगु "गुरु वज्राचार्य जुइत मजिमगाःगु लक्षण विधि" विषयवस्तु थौंया ईयात महत्त्वपूर्ण तत्त्वया मिखा क्यने थे जुल ।

समयचक्र अतिकं बल्लाः, थःगु तालं परिक्रमा जुइगु प्राकृतिक नियम खः । थ्व सुनानं दिके मफइगु जुयाच्वन, वइगु, वनीगु स्वाभाविक धर्म खः धैगु खँ श्रद्धेय गुरुजुं संकलन यानाबिज्याःगु विषयं छर्लङ्ग क्यं ।

लिच्छविकालया वज्राचार्यपिं, मल्लकालया वज्राचार्यपिं, शाहकाल व राणाकालया वज्राचार्यपिं, आः वयाः प्रजातन्त्रया वज्राचार्यपिनिगु धार्मिक गुण, आध्यात्मिक गुण, संस्कार संस्कृतिस व्यावहारिक गुण समयानुसार छुन छु प्रगति वा विकास वा ह्रास आदिया कारणं न्हापायागु ऐतिहारिक घटना स्वरूप स्मरण याकेत व थःगु

जातियत्वया पुरुषार्थयात प्रेरणा बिइकेत सकल वज्राचार्य विद्यार्थीवर्गपिन्त वाःचायेकाबिज्याःगु जुल वा न्ह्यलं थनाबिज्याःगु जुल ।

वज्राचार्य गुरु जुइत मदयेकं मगाःगु गुणस्तर सम्बन्धी ताःहाकय्क मिखां स्वस्वं वनेबलय् प्रगतिशील परिवर्तनया लिच्वः धकाः म्हसिइके मालिइ थें च्वं । न्हापाया ई, जनसंख्या, जनवातावरण, अध्ययन, सामाजिक विश्वास व आस्था एवं व्यावहारिकताय् अन्वेषण यायां वन धाःसा थ्व प्रस्तुत "पुष्तिकाया वर्णन" यात अध्ययन व मनन यायेत दुस्यः बल्लाःगु थां थें जुइफु ।

गुरुं भीत सँन्ह्यलं थंगु भाःपिइमाः । भीगु निम्तिं थ्व पुस्तिका समय सापेक्ष जूवः । भीगु गुणस्तर विधि ज्याय् कुत्तुकुलाः न्ह्यज्यां वनेत लँ क्यनाबिज्याःगु जुल । वसपोल गुरु पं. श्री बद्रीरत्न वज्राचार्यजुयात थ्व वज्राचार्य संरक्षण गुठीं आपालं आपाः दुनुगलंनिसें कृतज्ञता ज्ञापन यानागु जुल ।

थ्व पुस्तिका प्रकाशनार्थ दाता जुयाबिज्याःम्ह मूलश्री महाविहार, यैंया श्री शान्तरत्न वज्राचार्य व वसपोलया सपरिवारयात आयु आरोग्य लाभ जुयाः सप्तवृद्धि जुइमा, वसपोलया दिवंगत मां, अबुजु द्वय श्री अमिताभ तथागतया

सुखावति भुवनस बास लायेमा। अन्य जन्मय् नं सुगति प्राप्त जुयाच्वनेमा धका: आशिका यानागु जुल। थ्व पुस्तिका पिकायेत शुद्धाशुद्धि यायेत थ:गु अमूल्य समय बिया: ग्वाहालि यानाबिज्या:म्ह थ्व गुठीया सचिव श्री अष्टमुनि वज्राचार्यजुयात सुभाय् द्यछासे आयुआरोग्यं सम्पन्न जुइमा धका: मनंतुसे मिखां स्वयेगु ज्या क्वचायेकागु जुल। थ्व पुस्तिका वज्राचार्य संरक्षण गुठीया प्रकाशन क्रमकथं स्वंगूगु ल्याखय् ला:गु जुल।

"असेवना च बालानां पण्डितान च सेवना

पूजा च पूजने यायं एवं मंगल मुत्तमम्"

"सकल सत्त्वयात भिं जुइमा"

बुद्धरत्न वज्राचार्य
अध्यक्ष
वज्राचार्य संरक्षण गुठी,
बैरोचनतीर्थ, यें।

(न्हांपागु संस्करणया दृष्टिगत)

निर्माणकाय

श्री गुरु वज्रसत्वया निर्माणकाय अर्थात् वज्रसत्व गुरुया अवतार जुयाविज्याम्ह महाचीन नेपालय् विज्याम्ह श्री महामञ्जुश्री गुरु न्हांपाम्ह गुरु जुल । अथेहेतुं थिमिला देशया गुणाकर भिक्षुं न्हांपा दोलखाया सवलबहालय् वज्राचार्य अभिषेक कया गुणाकर वज्राचार्य धाय्‌का विज्यागु जुल । वसपोल न्हापांम्ह गुरु जुल । अनलि गौड देशया जुजु प्रचण्डदेव नेपाःदे विज्याना गुणाकराचार्य पाखें अभिषेक कया शान्तिकराचार्य जुया विज्यात । अथेहे लिला वज्र, बाकवज्र, सप्त वज्र मञ्जुवज्र, शाश्वत वज्र, वन्दकृत देव, वन्धुदत्त, ओंकार वज्र आदि न्हापायापिं वज्राचार्य जुल ।

अनंलिपायापिं वज्रचार्यपिसं वज्राचार्य अभिषेक कया गुरु वज्रचार्य जुया थगु पर्याय याना विज्याय धुकुंपिं अनेक अनुत्तर तन्त्र पूजा सहित याना विज्याय धुकुपिं याना विज्याना च्वंपि गुरु वज्रचार्य जुया स्वयम्भू धर्मधातु जिर्णोद्धार, सख्वापा, सिं स्वाँ छाना वपिं, छत्रीसामत, त्रयोशामथ, सिन्दुरात्मक पूजा, अहोरात्र पूजा, दीक्षा प्रदान, अभिषेक प्रदान, चर्यागीति

हाला विज्यापिं, चर्या गीति च्वया विज्यापिं, झारेयाना/नाडी स्वया वपिं, ज्योतिष ज्यायापिं, सफू च्वना वपिं, गुरुजुया कर्मकाण्ड यापिं, पेंता पुया/पेंता पुइगु सेना विज्यापिं, बाखं कना विज्यापिं, पीठ सेवा चाहुला विज्यापिं आदि वज्रचार्य जुलपिं जुल। जि सिको थ्व सफूलिं वज्राचार्यपिनिगु नां उल्लेख यायेधुन थ्व बाहेकनं वज्राचार्यपिंनि नां छुटे जुपिंन दयेफु। नां उल्लेख जूपिं व नां उल्लेख मजुपिं सकल वज्राचार्यया निर्माणकाय प्राप्त याये फयेमा।

-वद्रीरत्न वज्राचार्य

क्वाबहा:यापिं - हस्ति, गजरत्न

झ्वाबहा:यापिं - सानुकाजी, पञ्चरत्न, चिनीकाजी, ज्योतिरत्न, बुद्धबज्र, रत्नबज्र, नरेशमान

गंबहा:यापिं - निलबज्र, अमोघबज्र, पद्मबज्र

ध्वाकाबहा:यापिं - भाजुरत्न, सानुमानन्द, ज्ञानमानन्द, त्रिरत्न, अनंन्त

तक्षबहा:यापिं - सिद्धिहर्ष, गुह्यहर्ष, चित्तहर्ष, धर्महर्ष, भाजुरत्न, माइलाबा, साईलाबा, नेमचुडामणि, दुरुकाजी, भगवानद्यो, एकसूर्य, समन्तहर्ष, केशमानन्द, राजेन्द्र

जनबहा:यापिं - रत्न काजी (दिव्यबज्र), चैत्यरत्न, दानमुनि, ज्ञानीराजा, अशोक

इतुंबहा:यापिं - मिमलाल, सानुलाल, नानीकाजी, माईला, सुबिन, सुजिव

मुंबहा:यापिं - तुयु बाज्या, योग रत्न, बर रत्न, शान्त रत्न

सवलबहा:यापिं - कनकमुनि, जोगमुनि, पर्शमुनि, धर्ममुनि, समन्तभद्र, हर्षभद्र, धर्म गुरुजु, काजी गुरुजु, रत्न काजी,

इच्छाहर्ष, ज्ञानहर्ष, पूर्णानन्द, वद्रीरत्न, तेजमुनि, देवमुनि, दानमुनि, करुणामुनि, तेजरत्न, सर्वज्ञ, महेन्द्र, प्रज्वोल, अष्टरत्न, चर्तुरत्न, नितेश

तेबहा:यापिं - मोतिरत्न, माईला, देवरत्न, पूर्णरत्न, परमानन्द, जुद्धरत्न

मखंबहा:यापिं - सत्वताराबज्र, तुतुकाजी, जुजुकाजी, बालकाजी, मणिरत्न, उत्तम, शरण, विरण, विजयविलास, खड्गरत्न

सिंकमुबहा:यापि - सिखरत्न, लाखे गुरुजु, छत्रपति, भोजमानपति, नछाभाई, यज्ञमानपति, मञ्जुश्री, ज्ञानरत्न, सानुकान्छा, स्वयम्भू, चिनीकाजी, मोतिकाजी

ओंमबहा:यापिं - निष्ठानन्द, सकलानन्द, कमलानन्द, परमानन्द, गुह्यहर्ष, कर्णहर्ष, मोतिरत्न, हेरारत्न, ज्ञानरत्न, भिमरत्न, भुवनरत्न,

इकुबहा:यापिं - आनन्दमुनि, मच्छेलाल, पद्मश्री

लगंबहा:यापिं - सप्तमुनि, अष्टमुनि

मुसुंबहा:यापिं - कुलमान गुरुजु, मनबौ गुरुजु, बाबुराजा

वज्राचार्यपिनि कर्मान्तर चर्या धलः

वज्राचार्यपिं आचार्याभिषेक प्राप्त जुइवं वज्राचार्यपिनि कर्मान्तर चर्या पूर्वसेवानिं वनेमाः । पूर्वसेवा मवंकं वज्राचार्यया महत्त्व छुं हे सिइमखु ।

पूर्वसेवा वनेगु थाय् पीठ, दिप व खुसिनापं लानाच्वनी । अन वनाः च्वनाः यायेगु पूजा महावल्यार्चन खः । थ्व महावल्यार्चनया उद्देश्य चत्वारस्मृति लुमंकाः अनित्य व अनात्म भावना यायेगु खः । तर थौंकन्हय् थथे मजुसे पूजा, ध्यान, जाप जक यायेगु जुयाच्वन । थुकियात पूर्वसेवा व पीठपूजा धयातल । पीठ गुह्यपीठ व वाह्यपीठ धकाः निथी दु । थ्व पीठ बाह्यपीठ खत । गुह्यपीठ थःगु शरीर हे खः । थुकियात हे भावना यायेगु चत्वारस्मृति खः ।

थन पीठपूजा थौंकन्हय् ईश्वरवादी थें च्वंक लसिवयाच्वंगु दु । तर थ्व पीथसेवा थौंकन्हय्यागु मखु ।

चाया अप्पा, सुया पौ, स्वाहाने मदुगु छेंय् च्वनाच्वंपिनिगु बखतय् गुँ, ख्यः, चकवा देशया बेला, धवलय्या आत्मां खंकाः थ्व पीठसेवा यानातःगु खः ।

गुपिं वज्राचार्यपिं त्यागचित्तं क्षमाशील जुयाः मान याःसां, अपमान याःसां, समालोचना याःसां, ... आलोचना याःसां सहयानाच्वनी उपिं वज्राचार्यपिसं सयेके-सियेकेमाःगु परम्परागत क्रियाकर्म थथे दु -

न्हापां भूपरीक्षा वज्राचार्यपिसं सयेकेमाः । छाय् धासा देवालय, जलाशय, धर्मशाला, मण्डल आदि देयेकेत भूपरीक्षानिं यायेमाः ।

अनं लिपा भूमियाचना यायेमाः । छु दयेकेत माःगु खः उगु कारणस धर्मचित्त दुपिं दातापिंके भूमियाचना यानाः भूमि प्राप्त याना कायेगु खः ।

सूत्रपातनः- वास्तु प्यनेगु (यायेगु) आचार्य जूम्हं सयेकेमाः । छु दुयेकेगु खः वयात गाः खनाः चिं तयाः सूत्रपातन यायेगु खः ।

वास्तुपरीक्षा यानाः संधिपरीक्षा निमित्तज्ञानं स्वयाः यायेमाः । थथे सकतां हे वज्राचार्यपिसं सयेकेमाः ।

यवरोपण धकाः तछो पिनाः लिपा गौसंचारण धकाः सां न्हुयेकाः भूघातन याये (जग म्हुये), आयाम, व्यायाम, ब्या, हाकःया लक्षण सिइकेमाः । छु दयेकेगु खः उकिया प्रासाद लक्षण सिइकाः दिग् ग्रहण प्रासादं गुखे स्वकेगु धयागु लक्षण सिइकाः (पादस्थापना) जग स्वनेगु ज्या नं

आचार्य जूम्हं सीकेंमाः । अले जक वयात वज्राचार्य धाइ । थथे प्रासाद लक्षण स्वयाः शिलान्यास याये । ईल्वहं स्वने ।

इष्टिया लक्षणः- आपा दयेकेगु, आपा उयेगु, अगः दयेकेगु, अगलय् आपा उयेत मि तयेगु, अग्नि वास्तु ज्वरय् यायेगु नं निइका सयेकाः तयेमाः ।

वन यात्राः- गुंइ वनाः सिँ काःवनेगु । सिँ कायेत, सिमा पालेत जीवन्यास चिइके सयेकेमाः ।

द्वारस्थापना/गवाक्षलक्षणः- सिँ स्वयाः लुखा छुयेगु, भ्याः छुयेगु निमित्त आदि ज्ञानं सिइकाः भ्याः लुखा छुयेमाः ।

शिरोदारु स्थापनाया ज्ञान सिइकाः निनाः मूसिँ नं छुये सयेकेमाः ।

स्तम्भस्थापनाः- थां तयेगु नं आचार्यपिसं सयेके सिइकेमाः । अलेतिनि वज्राचार्य धाये बहःम्ह जुइ ।

सकतां प्रासाद एकशाल, द्विशाल, त्रिशाल, चतुरशालादि विहार छेँ दयेकेगु आदि फुकं सयेकेमाः आचार्यपिसं ।

अथे हे सप्तत्रिंशत् बोधिपाक्षिक ज्ञानया दर्शन व्याख्या यानाः कने सःम्ह आचार्य जुयेमाः ।

आचार्य प्रवेशः- आचार्यत्वय् दुहां वनीम्ह वज्राचार्य गथे यानाः दुहां वेनमाः धयागु सयेके सिइकेमाःगु खँ थथे दुः-

स्तोत्रोपहार, पञ्चमण्डल प्रणाम इत्यादि याये सःम्ह स्यूम्ह जुइमाः । हानं दर्शन ज्ञानं थुइकाः पापदेशना, पुण्यानुमोदता आदि विंशतिमुद्रा, मन्त्रमुद्रा, थ्वया दर्शन सिइकेमाः ।

मन्त्रमुद्राया दर्शन संक्षिप्तं

थ्व प्रासादय् दुहां वनाः सम्पूर्ण स्थावर, जंगम आदियात जिं महामुद्रां कतानाः तथागत चर्याय् तये फयेमा धयागु मन्त्रमुद्राया भावना जुल ।

अनंलि = बोधिचित्तोत्पाद-

आचार्य बोधिचित्त दुम्ह जुयाः सम्यक् ग्रहण याये फुम्हं वज्राचार्य जुइमाः । अनादिसंसिद्धि योग इत्यादि स्यूम्ह, सःम्ह जुइमाः ।

हानं, प्रवेश जुइवं त्रिसमाधि योग याये सःम्ह जुइमाः । त्रिसमाधि धयागु आदियोग, मण्डलराजग्री, कर्मराजग्री, संपूर्ण याये सःम्ह जुयाः भावना व्याख्यान याये सःम्ह व फुम्ह जुइमाः ।

वीजाक्षर चिन्ह सिइका: पुष्पन्यास, कलशस्थापना, पदसाधन, अनं लिपा वसुन्धराधिवासन धका: भूमिसोधन यायेगुयात धाइ ।

सूत्रपातनः- मण्डल च्वयेत अधिस्थान यानात:गुलिइ कां चिं तया: हयेगु । थ्व सूत्रपातन खः ।

रंगाधिवासनः- थ्व खः रंग दयेकेगु । छु छु रंग माल व वहे रंग दयेकेगु । गथेकि पोताय्या रंग, च्वयेगु रंग, पायेगु रंग दयेकेगुयात रंगाधिवासन धका: धाइ ।

देवताधिवासनः- गुम्ह द्यः च्वयेगु खः, गपाय्धिक:म्ह खः अपाय्धिक:म्ह चिं का तया: चिं च्वयेगुयात नं सूत्रपातन धका: धाइ ।

रजपातनः- मण्डल च्वयेत पोताय् कुतका: पोतासं मण्डल च्वयाहयेगु जुल । थ्व नं आचार्यपिसं सियेका: ध्वया दर्शन व्याख्या याये स:म्ह जुइमा: ।

मण्डपलोहनः- मण्डल दयेके नं सयेकेमा: ।

वज्राचार्यपिसं शिष्य परीक्षा याना: शिष्यपिन्त शिक्षा बिइ सयेकेमा: ।

मण्डल प्रवेश/पुष्पपातन

ध्व शिष्य गज्या:म्ह ? वं छु छु सयेकात:गु दु ? व छु छु याये स:म्ह ? थज्या:कथं बिचा: याना: शिष्ययात दुत कया: छु गज्या:म्ह व फुकं स्वया: व पिहां वने म्वाय्क "ध्व धर्म थज्या:गु का" धका: धर्म त्व:ता मवंक याये स:म्ह, कने स:म्ह अर्थात् बुभय् जुइक कने फुम्ह आचार्य जुइमा: ।

प्राणी मात्रया शरीरय् अग्नि दु । व अग्नियात दशाग्नि धाइ । व दशाग्नि बुभय् यायेगु हे यज्ञया कारण महत्त्व ख: ।

ध्व यज्ञया कर्म व यज्ञय् सिँपँ तयेगुया दर्शन, मि छ्वयेकेगुया दर्शन, ब्रिहीवह: छ्थी छ्थीया दर्शन, सुलापत्रं घृताहुति यायेगुया दर्शन, अथे हे शेषाहुति यायेगुतक्या दर्शन व्याख्या सिइकेमा: ।

यज्ञशाखा/अग्निक्रिया

यज्ञया प्रकार, शान्तिकर्म, षड्कर्म अनुसारं त्रिकोण, चतुष्कोण, वर्तुलाकार, अष्टकोण, अर्धखाल आदि यज्ञशाला दयेकेगु व पूजाविधि आदि नं सयेके सियेकेमा: ।

बौद्ध धर्म यानाच्वंगु यज्ञ वैदिक धर्म थें लाकि मेगु कथं ? बौद्ध धर्मय् यज्ञ यायेगु गुकथं ?

बौद्ध धर्मय् यज्ञ यायेगु पशुबलि बियेमा:गु मखु । ध्व दुरु वा बूब: आदि आहुति बिया: यज्ञ यायेगु ख: ।

यज्ञसम्बन्धी छुं खँ दीर्घनिकायस उल्लेख जुयाच्वंगु दु ।

वज्राचार्य शिष्यपिन्त अभिषेक बिइफुम्ह जुइमाः । उदकाभिषेक अभिषेक जक मखु ध्वया दर्शन नं कनाबिइमाः । अथेहे मुकुटाभिषेक नं । ध्व छु मुकुटया अभिषेक ? ध्वया दर्शन नं थुइकाबिइमाः । अथे हे वज्राभिषेक, घण्ठाभिषेक, नामाभिषेक, ध्व छु गथे ? ध्व छाय् ? ध्व भगवान् बुद्धं सुयात कनाबिज्यात ? छाय् कनाबिज्यात ? गुथाय् कनाबिज्यात ? ध्व अभिषेकया मुख्य खँ छु खः ? ध्वया अर्थ छु ? घण्ठा समय धयागु छु ?

आचार्याभिषेक छाय् धाःगु ? गुलि सयेव सिइव तिनि वज्राचार्य धाइ ? ध्व पद गथे वल ? गुथासं वल ? ध्व पद छाय् माल ? छु यायेत माल ? वज्राचार्यया महत्त्वया विषयय् गन च्वयातल ? अथें जक वज्राचार्य लाकि ? धात्थेंम्ह वज्राचार्य जुयेत च्वय् कनागु फुकं खँ स्यूम्ह जुइमाः । थथे स्यूम्हस्यां जक अभिषेक बिइ फइ ।

वज्राचार्यपिसं सयेका सिइकातयेमाःगु हानं मेगु यक्व हे दनि ।

पिण्डिका स्थापनाः- रत्नन्यास, विहार प्रतिष्ठा, देवी देवतापिं दयेकेगु प्रतिमादि लक्षण, देह लक्षण आदि

सिइके सयेकेमाः । क्रोधमूर्ति व शान्तमूर्तिपिं देवदेवीपिं उगु हे रूपं दयेके सयेकेमाः ।

देवता लक्षण / अष्टताल लक्षण / मनुष्य लक्षण / षट्ताल / क्रोधराज षट्ताल । थुकथं देवदेवीपिं नं दयेके सयेकेमाः ।

पुस्तकादि लेखन क्रिया धकाः सफू आदि नं च्वये सयेकेमाः । बुद्ध आदि बोधिसत्त्वपिंत रंग तयेगु नं सयेकेमाः ।

चित्रकर्मः- बुद्धबोधिसत्त्वपिंत रंग तयेगु नं सयेकेमाः ।

दशकर्म, गर्भाधान, पुंसवन, सिमांतोपनयन, जातकर्मप नामाकर्म, अन्नप्राशन, चुडाकर्म ब्रतबन्ध, समावेश, पाणिग्रहण आदि संस्कार पद्धति नं सयेकेमाः ।

जलाशय, तुं, पुखू, आदि नं दयेके सयेकेमाः ।

धर्मगन्थी कालसवणः-

गंचिं थायेगु । गंचिं धयागु क्वाःपाःद्यःयाथय्, विहारय् सुथन्हापां थायेगुयात धाइगु खः । थ्वया अर्थ खः बुद्धया थाय् पूजा शुरु जुल धकाः धर्मगण्डी थानाः सकसितं वाःचायेके वियेत थाइगु खः ।

थ्व धर्मगन्थी जेन्ताक सिँयागु दयेकेमाः ।

थज्याःगु तःगू प्रकारयागु दु । थ्व धर्मगन्थी नं दयेके सयेकेमाल ।

प्रव्रज्या ग्रहण, त्रिशरण गमन, शील, शिक्षा, प्रज्ञा, समाधि शिक्षायां लिपा तिनि प्रव्रज्या प्रदान याइ । अथेहे पिण्डाचरण, चैत्य लक्षण, वज्रधातुचैत्य, धर्मधातुचैन्य, भस्मचैत्य, अस्थिधातुचैत्य आदि विविध चैत्य नं दयेके सयेकेमाः । थथे हे तुं देवता, देवमन्दिर, विहार जीर्णोद्धार नं याये सयेकेमाः ।

मृत्युयां लिपा यायेगु अन्त्यष्ठिक्रिया नं सयेकेमाः । थुगु हे कथं उत्क्रान्ति, लिक्व क्रिया, अस्थि प्रक्षालण, भस्मप्रवाह, भस्मचैत्य प्रतिष्ठा, दुर्गतिमण्डल पूजा, लौकिक, लोकोत्तर पिण्डक्रिया, गणचक्र भोजन आदि नं सयेकेमाः ।

थ्व भोजनसः- भोजन याये न्ह्यः भंगः, जन्तु, की, आदियात म्हतिं म्हतिं फ्यानाः तिनि चिपं थिये । प्रेत, भूत, सिक, डंकिनी, उरोकिता आदिपिन्त नकेगु छ्थी ल्यंकेमा । व कलःगालय् वांछोये/थ्व क्रिया नं सयेकेमाः ।

वज्राचार्यपिसं गीत, चर्यानृत्य, तालमुद्रा आदि सयेके सिइकेमाः । गीतया राग दु - व राग दक्वं सयेकेमाः । अथे हे रागया ताल दु व नं सयेकेमाः ।

पद-समयपद-भ्रमजालपद-वैशालीपद-प्रत्यालिढपद आदि पदत नं सयेकेमा: ।

ताल- त्रिहुला, शनि, षडङ्गार, माथ, चौमाथ, शून्यमाथ, आदि सयेकेमा: ।

राग- भैरब, भैरबी, गन्धाभैरब, मारश्री, नाट आदि रागत नं सयेकेमा: । थ्वयात छन्द, मात्रा, स्वर आदिया ज्ञान दयेकेमा: ।

ता:, बौभुजा, पोंगा, कोता:, खिं, डमरु आदि पंचतालया ज्वलं ख: । थ्वया बोल- वाउँभत्तु, को, ध्वं, धुँ, बँभौचा आदि नं आचार्यपिसं सयेकेमा: ।

वज्राचार्यपिसं सयेकातयेमा:गु दशकर्म संस्कार पूजाविधि नं स:म्ह जुइमा: । दशकर्म धयागु छु छु धा:सा-

नेपालवासीपिनि संस्कार धर्मय् दशकर्म धका: भिगू कर्म दयाच्वंगु दु ।

गर्भाधान, पुंसवनं, सीमान्तोपनयन तथा ।

जात नामोपनयनं चूडाकरण मेव च ॥

व्रतादेश समावर्तो पाणिग्रहण कर्म च ॥

गर्भाधान १, पुंसवन २, सीमान्तोपनयन ३, जातकर्म ४, नामाकर्म ५, अन्नप्राशन ६, चुडाकरण ७, व्रतादेशन ८, समावर्त ९, पाणिग्रहण १०

१. गर्भाधान:- बाधा तयेगु, बाधा ब्यंकेगु कर्म आदि पूजाविधि नं सयेकातयेमा: ।

थ्व छु यानात:गु ? छुया निभित्तय् यानात:गु ? धयागु दर्शन नं सिइकातयेमा: । वज्राचार्यपिसं पूजा जक सयेकां मगा: । थुकिया कारण नं सिइका: जजमानपिन्त फुक व्याख्यान याना: कने फयेमा: ।

२. पुंसवन:- थ्व धा:गुया अर्थ ख: गर्भवतीया प्वाथय् च्वंम्ह मचा काय्मचा जुया: हे बुयेमा धका: कामना यायेगु । गर्भया मचा काय् जुइकेत गर्भवतीयात उपोषध व्रत धालसां अष्टमीव्रत धलं दंकेमा: । मेमेगु नं थथे काय्मचा जुइमा धका: व्रत तयेगु विधित नं वज्राचार्यपिसं सयेकेमा: । थ्वया विषयय् नं दर्शन आदि कनाबिइमा: ।

सीमांतोपनयन:- थ्व संस्कारधर्म गर्भवतीयात मचा वुये न्ह्यो यायेगु क्रिया ख: । मचा प्वाथय् दुम्ह मिसाया दोहल उत्पन्न जुइगुलिं थम्हं सिइका: वया इच्छा जूथे यायेगु, नकेगु, त्वंकेगु, क्यनेगु थ्व फुक्क कर्म आ: नं यानावयाच्वंगु दु । प्वाथय् दुम्ह स्व:वनेगु धका: प्वाथय् दुम्हयात नके त्वंके या:वनी । थ्वयात सीमांतोपनयन संस्कार धर्म धाइ ।

थ्व प्वाथय् दुम्हय्सिया मचा बुइगु सीमानाय् थ्यनेव यायेगु खः ।

जातकर्मः- मचा बुलकि यायेगु क्रिया= मचा बुलकि अजि छ्वाये धकाः सिचुपालु नकीगु खः ।

नाभिच्छेदनः- पि थ्यनेगु अले ब्यंकेगु धकाः सुचिनिचि यायेगु । जातकर्मया क्रियाय् पूजा यायेमाः ।

ओंगलसिया हलय् घ्यःकस्ति तयाः मचाया म्येय् वज्रसूची मञ्जुश्रीया मन्त्र च्वयेगु खः । थ्व क्रिया वांलाक सयेका तयेमाः ।

अनंलि सिथारपूजा धकाः मञ्जुश्रीया मण्डल च्वयाः मचाया नामं पूजा यायेगु व थ्वया उद्देश्य नं सिइकाः कने फयेकेमाः ।

नामकर्मः- मचायात नां छुयेगु थ्व विधिविधान नं वज्राचार्यपिसं सिइके सयेकेमाः । नां छुयेत नक्षत्रया पाद छूयायेगु नं सयेकेमाः । नां छुयेगु, बूम्ह मचाया नक्षत्र स्वयाः नां छुयेगु खः । उकिं नक्षत्रया पाद छूयायेगु नं सयेके सिइकेमाःगु खः ।

निमित्त कर्मः- नं आचार्यपिसं सिइका सयेकातयेमाःगु जुल ।

वज्राचार्यपिसं जातः च्वयेगु, जातः स्वयेगु, छाय् स्वयेगु नं सयेकेमाःगु जुल ।

अन्नप्राशन:- मचाजंको, जा नकेगु । थ्व क्रिया फलप्राशान, इच्छाभरण, अन्नप्राशन, पञ्चग्रास आदि याये सयेकेमा: ।

वज्राचार्यपिसं सम्पूर्ण जंकोया ग्रहरक्षा आदि सिइका: दर्शन नं थुइका: सिइकातयेमा: ।

कण्ठशोधन:- कथुप्वा: चायेकेगु विधि सिइका: हँय्‌चां म्हुतुइ वायेका: कथुप्वा: चायेकेगु थ्व कर्म संस्कारया उद्देश्य सिइकातयेमा: वज्राचार्यपिसं ।

चूडाकरण:- बुसँ खाये । थ्व मिजंमचायात यायेगु संस्कार ख: । बुसांनिसें नखासे तयातगु सँ न्हापां खायेगुयात बुसँ खाये अर्थात् चूडाकरण कर्म धका: धाइ ।

लुँवहया खोचाँ सँ खाका: क्रिया यायेगु नं वज्राचार्यपिसं सिइका सयेकातयेमा: ।

थ्व संस्कार मचायात भिं जुइमा धयागु कथं संस्कार भिंकेत यानात:गु ख: । थ्वया कारण उद्देश्य नं सिइकातयेमा: ।

व्रतबन्धन:- धयागु मिजंमचायात यायेगु कर्म ख: । थ्व कर्म संस्कार भिंकेत यानात:गु ख: । थ्व कय्‌ता वियेगु कर्म ख: । कय्‌ता विइमा:गु ला खहे मखु । त:धिक: जुलकि ला लाजं हे कय्‌ता चिनाहयेगु याना हे हइ । तर

छुं नं स्यना: विकृति वये न्ह्यो हे थ्वयात कयतां चिका: संस्कार भिंकेत यानात:गु खः । अनंलि थ्वयात शिक्षा बिइगु नं लिसें हे याइ ।

व्रत:- विनयलय च्वनेगु खः । वन्धन धयागु नियमं चिका: छैं त्वःता: मुनिपिनिगु आश्रमय् च्वना: शिक्षा अध्ययन यानाच्वनेगुयात व्रतदेशन धका: धाइ । थ्वयात व्रतवन्धन धका: नं धा: ।

व्रतमोक्षण:- शिक्षा अध्ययनं लिपा छैंय् लिहां वयेगुयात व्रतमोक्षण धका: धाइ । अले गृहस्थारम्भया वस: लःल्हाइ, वस: पुंकिइ । सगुन आदि विइ । अनंलि-

पाणिग्रहण:- मिसापिन्त यायेगु इही कर्म । मिजं व मिसायात विवाह यायेगु कर्मक्रियायात इहिपा: अर्थात् विवाह यायेगु कर्म धाइ । न्हापां भौमचा लँस्वःवना: का:वनेगु, भौमचा हया: पिखालखुस लसकुस यायेगु, भौमचा ह्वंकेगु, अनंलि सहभोजन । कन्हय्कुन्हु सँप्याकेगु, वंजला वनेगु, ख्वा: स्वःवनेगु, जिचाभाजु दुस्वयेकेगु । लिलाजु वनेगु तमाम क्रिया वज्राचार्यपिसं सिइकेमा:गु जुल ।

पुस्तक लेखन क्रिया:-

थी थी प्रकारया सफू च्वयेगु, मसि दयेकेगु नं सयेकेमा: । सफू च्वयेत भ्वं दयेके सयेकेमा: । अनंलि तंतु

गे सयेकेमाः । च्वयेगुयात लिपित नं सःम्ह जुइमाः ।
लिपि धयागु रञ्जना, प्रचलित लिपि, भुजिंमो, कुंमो, क्वँय्मो, गुप्ताक्षर, कूताक्षर आदि नं सयेकेमाःगु जुल ।

हानं मसि धकाः- लुँया मसि, हाकुमसि, ह्याउँमसि, गथे मसि दयेके नं सयेकेमाः वज्राचार्यपिसं ।

थे हेः-

१) **चित्र लेखन-** थी थी द्योपिं व पूजाकर्मया लागि माःगु चित्रत च्वये सयेकेमाः । थुकिया निंतिं द्योपिनिगु ध्यान व मुद्रा सिइके माल ।

२) **पूजा ज्वलं दयेकेगु-** थी थी पूजा यायेवलय् उगु हे प्रकारया ज्वलं तयार यायेमाः । पञ्चप्रतापः, कर्णप्रताप, आदि व नागछत्र, स्वतँ दुगु छत्र, छतँ दुगु छत्र, गंकलशया छत्र आदि दयेके सयेकेमाः ।

३) **यज्ञय् दुयेत गाःगु-** होंकि खेलुइताः, माइताः, बाइताः, त्रिफला, त्रिकटु, त्रिजिरा, सर्वौषधि धयागु छु थ्व नं सीका तयेमाल ।

४) **संकल्प वाक्ययात** माःगु- संवत्सर (६०), अयन (२), ऋतु (६), मास (१२), पक्ष (२), तिथि (१५+१), नक्षत्र (२७), योग (२७), करण (११), वासर (७), सूर्य राशि (१२), चन्द्रराशि (१२) या नं ज्ञान दयेका तयेमाल ।

५) **भिगू दिशा** अष्टमंगल, पञ्चपल्लव, पञ्चगव
चतुर्महाराज, नवग्रह, प्यता घासा, न्याता घासा धया
छु छु खः थ्व नं सीकातयेमाःगु जुल । पूर्णकलश
इनाय्‌कलश, गंकलश, जोहासा आदिया बारे नं र
कासयेका तयेमाः ।

मन्त्र उद्धार व यन्त्र

मन्त्र उद्धार व यन्त्र च्वयेगुन वज्राचार्यपिसं सयेव
तयेमा । मन्त्र धइगु सिईमखु मन्त्र धयागु चक्रसम्ब
नैरात्म महासम्बर, बज्रबाराही इत्यादी मन्त्र उद्धार या
सयेकेमा । मन्त्र उद्धार मयाय्‌कं मन्त्रया जप याय मज्यु
थ्व खँ मर्मकर्णिकासं उल्लेख याना तगुदु ।

योग

मन्त्र उद्धार अन्तर्गत वज्राचार्यपिसं योग सयेके
अथेहे चण्डाली योग, मन्त्र योग, कर्मराजगिरी योग, ग
राजगिरी योग, सुन्यसमाधि योग, जात योग, ल्कानि
योग, आत्मघात योग, त्रिसमाधि योगनं वज्राचार्यपिसं सये
मागुजुल ।

क्लेशावरणान्तक चर्या

धर्म - संस्कृत, असंस्कृत । साश्रव, अनास्रव ।

दशकुशल - दशाकुशल मार्ग ।

आकाश, प्रतिसंख्यानिरोध, अप्रतिसंख्यानिरोध । पञ्चेन्द्रिय, पञ्चस्कन्ध, लोकोत्तर पञ्चस्कन्ध, अष्टादशधातु, क्लिष्ट चित्त, अक्लिष्ट चित्त । विपाकज । प्राप्ति - अप्राप्ति - समागता ।

आसंज्ञिक समापत्ति / निरोध समापत्ति ।

जीवित, शैध, अशैध / नशैध - नाशैक्ष ।

चतुर्लक्षण -नामकाय, पदकाय, व्यञ्जनकाय । षड्हेतु, चतुप्रत्यय, अष्टाङ्गमार्ग । द्वादशेन्द्रिय, काञ्जन भूमण्डल, त्रयोधातु, चतुर्योनि, षड्गति, विंशति कामधातु, षड्देव कामधातु, सप्तदशा रूपधातु, चत्वारोऽऽरूपधातु । द्वादशाङ्ग प्रतीत्यसमुत्पाद । विज्ञप्ति, अविज्ञप्ति, चतुर्कर्म ।

त्रिवेदनीय कर्मसमुत्थान/पञ्चकर्म वेदनीयता

चतुर्विक्षिप्तता - द्वौकर्मपथ - प्रशणभागीय

पञ्चसास्रव - चतुरसास्रव - पञ्चानन्तर्य ।

छयावर्ण-षड्पारमिता-त्रियोग प्रवर्तित कर्म ।

सुखाप्रतिपत्-दुःखाप्रतिपत् । धन्न्वाभिज्ञा-क्षिप्राभिज्ञा ।

भिक्षु-श्रामणेरक-उपासक ।

षडनुशय, पञ्चसंयोजन, त्रिवन्धन, षड्क्लेश दशोपक्लेश-दशपर्यावस्थान ।

त्रिकुशलमूल-अकुशलमूल, अव्याकृतमूल ।

क्लेश-त्रिस्वलक्षण, त्रिसामान्य, नयास्रव, चतुररोध, चतुर्योग, चत्वारोपादान, त्रिपरिज्ञ ।

सप्तविधानुत्तर पूजा, षडभिज्ञा, चतुरधारणी, अष्टौ प्रतिशरण-षडस्मृति, चत्वारधर्मदान ।

नवाङ्ग प्रवचन, द्वादशधुतगुण, अष्टौविमोक्ष । दशभूमि, पञ्चचक्षु, पञ्चदृष्टि, चतुरविंशत्‌उपक्लेश, पञ्चाहार, पञ्चभय, दशवशिता, पञ्चमात्सर्य, चतुर्मार ।

चतुःश्रद्धाङ्ग त्र्यध्व, पञ्चकषाय, त्रिदान ।

क्षान्तित्रिविधं, शीलत्रिविधं, वीर्यत्रिविधं,

ध्यानत्रिविधं, प्रज्ञात्रिविधं, उपायत्रिविधं, प्रणिधि-त्रिविधं, ध्यानत्रिविधं, ज्ञानत्रिविधं, छयावरण, द्विरात्म-द्विसंभार ।

निरोधहेतु, दर्शनभावना, आकिरणभावना, चतुसत्य षोडशसत्यभेद । त्रिदुखं-द्विसत्य । षडभावनाभिकार ।

वृत्तस्थ-श्रुतुवान्, चिन्तावान्, व्यवकर्षणवान्, महेच्छ, अमेच्छ ।

अशुभभावना, षोडशाकार, आनापानास्मृति- मोक्षभागीय, निर्वेधभागीय, सत्याभिसमय, आनन्तर्य मार्ग । विमुक्तिमार्ग

चतुर्ध्यान-चत्वारोरूप्य-आर्यपुद्गल/

श्रद्धानुसारी-धर्मानुसारी-श्रद्धाभिमुक्ति,

दृष्टिप्राप्त-सप्तकृतपरम-कुलंकुल । एकवीची ।

श्रोतापन्न, सकृदागामी, अनागामी, अर्हत्- परिनिर्वाण-दशज्ञान-पञ्चदशक्षण, निरोधसमापत्ति- वज्रोपमसमाधि-विमृधादि भेद ।

सप्तत्रिंशत् बोधिपाक्षिका धर्म-

...ोप्य धर्म, प्रत्येकबुद्ध-सम्यक्सम्बुद्ध ।

अष्टादशवेणिका बुद्धकर्म-दशवल ।

चतु:वैशारध- चतु:स्मृतिउपस्थान ।

महाकरुणा-अणसमाधि-चतु:प्रतिसंवित् प्राप्तकोरक त्रिविधा

अष्टसमापत्ति-त्रिसमाधि-चतु:प्रमाण,

त्रिविमोक्ष । अकिञ्चायतन-कृत्स्नायतन-त्रयागम-अधिगत

त्रिरत्न-बुद्धधर्मसंघ त्रीणिकुशलमूलानि / चत्वा

ब्रह्मविहारा: दशपारमिता । प्यंगू संग्रहवस्तु / पञ्चाभिज्ञा:
द्वादशायतन । अष्टादश धातु । एकादश रूपस्कन्ध । स्वं
वेदना । संज्ञास्कन्ध । निगू संस्कारा, स्वंगू संस्कृत
षड्विषय । रूपयागु विषय स्वभाव । अष्टाविंशति
विध:शब्द: । रस:षड्विध: । प्यंगू गन्ध । भिंछ्गू स्प्रष्टव्या
पञ्चमहाभूत । पञ्चभौतिक । नीगू शून्यता । प्यं
सम्यक्प्रहाणानि । प्यंगू ऋद्धिपाद । पञ्चेन्द्रिय । सप
बोध्यङ्ग । प्यंगू धारणी । प्यंगू प्रतिशरण । खुगू अनुस्मृति
प्यंगू धर्मपद । षड्गति । षड्धातु । अष्टविमोक्ष
पञ्चानन्तर्याणि । पञ्चदृष्टि । चतुर्विंशति रूपक्लेश
बोधिसत्त्वपिनि भिगू वशिता । तथागतपिनि भिगू वल
बोधिसत्त्वपिनि भिगू वल । द्वात्रिंशल्लक्षाणि
अशीत्यनुव्यञ्जनानि । चक्रवर्तिया सप्तरत्न
त्रयोऽध्वान: । प्यंगू कल्प । प्यंगू युग । निगू लोक
पञ्च कषाय । त्रयोसत्त्वाध्या । दशज्ञान । पञ्चज्ञान । नि
सत्य । समुदय सत्यय् प्यंगू आकार । (पुरुष) पुद्गला:

प्रतिपुद्गला: । च्यागू उष्ण नरक । च्यागू अशीत नरक । सप्तपाताल । निगू चक्रवाल । अष्टाङ्ग पर्वत । सप्तसागर । खुगू कामावचरा देवपिं । झिंच्यागू रूपावचरा देवतापिं । प्यंगू अरूपावचरा देवतापिं । स्वंगू आलंघना । स्वंगू महामैत्री । स्वंगू प्रातिहार्य । अष्टावक्षण । स्वंगू विकल्प । प्यंगू समाधि । झिंप्यंगू व्याकृत वस्तु । त्रिकुशलमूल । एतद्विपययात्रीण्यकुशलमूलानि । स्वंगू शिक्षा । दशभूमिश्वर । दशग्राह । दशतत्त्व । द्वादशधातु । चक्रवर्ति । वरचक्रवर्ति । संवृत्ति । परमार्थ । स्वाभाविककाय । संभोग । महासुख । नैर्वाणिक । धर्मकाय । च्यागू चक्षु । त्रिधातु काम, रूप, आरूप्य ॥ **कामौध-भवौध-दृष्टयौधअविद्यौध, श्रामेणर-अप्रतिसंख्यानिरोध/प्रतिसंख्यानिरोध ।**

थुपिं सम्पूर्ण बौद्ध धर्मावलम्वीपिसं सिइका तये बहःगु क्लेशावरणान्तक चर्या जुल ।

सतजिव बद्रीरत्न वज्राचार्य